

Møteprotokoll

Samisk kirkeråd 2020 - 2024

Møtedato: 02.12.2021 kl. 09:00
Møtested: Trondheim/Tråante
Arkivsak: 20/04379

Til stede: Sara Ellen Anne Eira, Oddvin Bientie, Margareth Ranberg, May Bente Jönsson, John Harald Skum, Herborg Finnset

Forfall: Elin Sabbasen

Sekretariatet: Kristina Labba, Vidar Andersen

Protokollfører: Vidar Andersen

Samisk kirkeråd innledet møtet med andakt i Nidarosdomen foran det samiske alteret ved medlem i Samisk kirkeråd og biskop Herborg Finnset. Rådet fikk også se den samiske kunstneren Oddmund Kristiansens glasskunst som er en del av flere kapeller i domkirken, med sogneprest Andreas Hilmo Grandy-Teig som omviser. Møtets andre dag ble avsluttet med velsignelse ved Herborg Finnset.

SAKSLISTE	Side
Godkjenning av innkalling og saksliste	
16/21 Innkalling - Samisk kirkeråd 2.-3. desember 2021	2
Saker til behandling	
17/21 Referatsaker Samisk kirkeråd 2.-3. desember 2021	2
18/21 Orienteringssaker 2.-3. desember 2021	3
19/21 Høring om kirkelig organisering	5
20/21 Revisjon av regler for Samisk kirkelig valgmøte	13
21/21 Årsplan 2022	14
22/21 Kirkelig kulturarvstrategi – handlingsplan for Kirkerådet	15
23/21 Revisjon av møteplan for Samisk kirkeråd 2022	17

Sted, 21.01.2022

Sara Ellen Anne Eira

Vidar Andersen
Møtesekretær

Godkjenning av innkalling og saksliste

16/21 Innkalling - Samisk kirkeråd 2.-3. desember 2021

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.12.2021	16/21

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.12.2021:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Innkalling og saksliste godkjent

[Lagre vedtak]

Saker til behandling

17/21 Referatsaker Samisk kirkeråd 2.-3. desember 2021

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.12.2021	17/21

Sammendrag

1. Samisk kirkeråds møte, 20.-21.september
2. Kirkerådets møte, 23.-24. september

3. Mellomkirkelig råds møte, 14.-15. oktober
4. Samiske kirkedager, ungdomskomite, 12. oktober

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.12.2021:

Møtebehandling

Votering

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering

[Lagre vedtak]

18/21 Orienteringssaker 2.-3. desember 2021

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.12.2021	18/21

Sammendrag

- a) Muntlige orienteringer
 1. Samisk konfirmantleir 2022
 2. Stadfestelse/dåpsgudstjeneste, 10. oktober
 3. Samiskspråklig gudstjeneste i forbindelse med Samisk språkuke, 24. oktober
 4. Forsoningsgudstjeneste 24. november
 5. Jubileumsgudstjeneste og markering av Kirkelig ressurscenter mot seksuelle overgrep (Vake) sitt 20-årsjubileum, 22. november
 6. Døvekirkenes fellesmøte, 20. november
 7. Ungdomshelg, Tromsø 5.-7. november
 8. Ungdomsundersøkelse sendt på anbud, 12. november

b) Skriftlige orienteringer

1. Ungdomsrådgiver, utlysning ok
2. Henvendelse fra Geir Wulff ok
3. Forberedelse prekonferanse i forbindelse med Kirkenes verdensråds generalforsamling, 31.august-7.september 2022
4. Behov for avklaring av samenes rettigheter, brev fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd, 12. november ok
5. Mail til Sametinget om årlig møte, 2. november ok
6. Henvendelse fra Rávdna Turi Henriksen om tilskudd til kirkelig gravferd, 25. oktober
7. Samisk prest eller diakon i Oslo bispedømme, Sør-Norge, 2. november
8. Utvikling av helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv, 4. oktober
9. Referat fra nettverk for samisk trosopplæring, 14. oktober
10. Samisk kirkeliv i Tromsø, epost 29. november

c) Mediesaker

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.12.2021:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering

[Lagre vedtak]

19/21 Høring om kirkelig organisering

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.12.2021	19/21

Sammendrag

Samisk kirkeråd får til behandling høringsuttalelse om Müller-Nilsen-utvalgets rapport. Kirkerådet inviterer til høring om Müller-Nilsen-utvalgets utredning om kirkelig organisering. Samisk kirkeråd gir uttalelse om denne da rådet er en del av den kirkelige strukturen. Rådets behandling skjer i to omganger der Samisk kirkeråd har kommet med innspill til sekretariatet for videre utarbeidelse av forslag til uttalelse til møtet 2.-3. desember. Samisk kirkeråds sekretariat inviterte også den 28. oktober til webinar der et utvalgsmedlem deltok og presenterte utvalgets forslag. Innspill i dette seminaret er også med forslaget til uttalelse fra sekretariatet.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd vedtar følgende uttalelse:

1. Innledning

Samisk kirkeråd viser til høring om Müller-Nilsen-utvalgets rapport om kirkelig organisering. Samisk kirkeråd inviteres til å avgi et hørings svar til rapporten som ble levert 31. mars 2021.

Samisk kirkeråd behandlet sak om kirkelig organisering på sitt rådsmøte 20.-21. september 2021. Rådet besluttet å gi sekretariatet i oppgave å utarbeide en høringsuttalelse om rapporten, basert på de innspill som rådet gav til sekretariatet på det samme møtet, jfr. SKR 15/21. Med grunn i innspillene har sekretariatet utarbeidet en høringsuttalelse som er berammet som sak på rådets møte 3.-4. desember 2021.

2. Om samisk kirkeliv i Den norske kirke

Ifølge § 28 første ledd Kirkeordningen er Kirkemøtet Den norske kirkes øverste representative og besluttende organ. Ifølge den samme bestemmelsen skal Kirkemøtet verne og fremme samisk kirkeliv. Ifølge § 35 Kirkeordningen er Samisk kirkeråd for Den norske kirke Kirkemøtets organ for samisk kirkeliv og har som oppgave å fremme, verne og samordne samisk kirkeliv i Den norske kirke.

Samisk kirkelivs plass i Den norske kirkes struktur, er av både administrativ og politisk karakter. For eksempel er Kirkerådets avdeling for samisk kirkeliv av administrativ karakter. Samisk kirkelivs plass i den politiske delen representeres bl.a. gjennom Samisk kirkeråd og dets leders stemmerett i Kirkemøtet, men også de samiske representantene i ulike bispedømmeråd. Hit hører at hvert av de tre bispedømmerådene har en samisk representant, valgt av samiske medlemmer i Den norske kirke. Samisk kirkelivs politiske status i Den norske kirke har blitt ytterligere forsterket med opprettelsen av Samisk kirkelig valg møte.

At Den norske kirke har et særlig ansvar for samisk kirkeliv kan sies å hente støtte også i bl.a. § 16 grunnloven og samers rettigheter etter relevant folkerett. Av grunnloven § 16 følger at *Den norske kyrkja, ei evangelisk-luthersk kyrkje, står ved lag som den norske folkekyrkja og blir stødd som det av staten*. Folkerettens regler som er relevante for samene og samisk kirkeliv i Norge, som f.eks. selvbestemmelsesretten som følger av SP¹ artikkel 1 og artikkel 1 i FN's erklæring om urfolks rettigheter samt retten til kultur som følger av SP artikkel 27, forplikter staten Norge. Selv om Den norske kirke ikke lenger formelt sett er en del av det norske statsapparatet, så har den altså fortsatt en særstilling i forhold til andre trossamfunn i landet. Uansett om Den norske kirke til tross for sin særstilling ikke kan sies å ha forpliktelser etter folkerettens regler, så har Den norske kirke forpliktet seg å arbeide med menneskerettigheter. Det ble spesielt løftet gjennom en sak om menneskerettigheter på Kirkemøtet 2014, jfr. Sak KM 9/14.

Kirkemøtet gav i saken uttrykk for at «Den norske kirke har et særlig ansvar for å løfte fram urfolks rettigheter generelt, og det samiske folks rettigheter spesielt». Menighetene i Indre Finnmark prosti samt Saemien Åålmege, som er en menighet for samer i sørsamisk språkområde, er forøvrig begrunnet folkerettslig. De er med andre ord eksempler som viser hvilken betydning folkeretten har for samene i Den norske kirke.

På denne bakgrunn avgir Samisk kirkeråd følgende høringsuttalelse om Müller-Nilsen-utvalgets rapport.

3. Konsekvensene for samisk kirkeliv

Etter Samisk kirkeråds forståelse innebærer forslagene i rapporten store strukturelle endringer av kirkens organisasjon. Samisk kirkeråd registrerer at utvalget tross dette ikke har berørt samisk kirkeliv i særlig grad. Utvalget har visstnok innhentet innspill fra sekretariatet til Samisk kirkeråd, og samisk kirkeliv har til en viss grad blitt berørt i rapporten, om samiske representanter i prostifellesråder som inngår i forvaltningsområdet for samisk språk. Utvalget har ikke utredet for eksempel forslagene konsekvenser for samisk kirkeliv. For å få et fullstendig bilde av for eksempel hvordan samisk kirkeliv og dets plass i Den norske kirkelivs struktur påvirkes av forslagene, forutsettes det at konsekvensene utredes nærmere. Samisk kirkeråd mener at det er av stor betydning at det utredes for eksempel hvordan kompetanse om og hvordan samisk vil bli ivaretatt med forslagene om prostifellesråder. Med denne bakgrunn ber Samisk kirkeråd om at samisk kirkeliv blir videre utredet i videre arbeidet med kirkelig organisering.

Dette standpunktet tydeliggjøres også i den videre fremstillingen i denne uttalelsen. Samisk kirkeråd ønsker å minne om at den ved to tidligere anledninger har behandlet spørsmål om organisering av Den norske kirke, i veivalgsaken 2015 og 2016. Samisk kirkeråd noterer at høringsspørsmålene i denne saken er knyttet til en modell som er identiske med storfellesrådsmodellen som ble fremmet i veivalgsaken 2015.

Den gangen frarådet Samisk kirkeråd å gå for en sann modell. Dessuten uttalte rådet at kirken, ved eventuelle strukturelle endringer, måtte sikre ordninger for samisk kirkeliv som kompenserer for en svakere struktur. I saken «Veivalg for kirkelig organisering» (SKR 16/16) uttrykte Samisk kirkeråd sin bekymring for at større enheter ikke kommer samisk kirkeliv til gode. Samisk kirkeråd uttalte den gangen at om strukturelle endringer endte med en forringelse av samisk kirkelivs status totalt sett, så måtte kompenserende tiltak opprettes.

I den videre fremstillingen ønsker Samisk kirkeråd har videre i dette å drøfte ulike deler i utvalgets rapport samt belyse hvilke mulige negative konsekvenser ulike forslag i ulike deler av rapporten kan ha på samisk kirkeliv.

4. Biskopene, bispedømmerådene og prostifellesrådene

Biskopene og bispedømmerådene har vært viktige i utvikling av samisk kirkeliv. Hvilket ansvar biskopene og bispedømmerådene har i forhold til samisk kirkeliv, følger av Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027, vedtatt av Kirkemøtet 2019. Bispedømmerådene i de tre nordligste bispedømmene har et særlig ansvar for samisk kirkeliv.

Samisk kirkeråds oppfatning er at biskopene og bispedømmerådene har tilegnet seg stor kompetanse om og innsatsvilje overfor samisk kirkeliv, spesielt i de tre nordligste bispedømmene. Og Samisk kirkeråd erfarer at samisk kirkeliv får alt mer positiv oppmerksomhet også i flere andre bispedømmer. Samisk kirkeråd er også av den oppfatning at bispedømmerådenes kompetanse om samisk kirkeliv stadig forbedres, og sannsynligvis har det å gjøre med deres systematiske arbeid på feltet over tid.

Bispedømmerådene har et overordnet ansvar for menighetene, og biskopene har pastoralt tilsyn med menighetenes prester som leder menighetenes arbeid. Ettersom samisk kirkeliv utøves på menighetsnivå, og biskopene og bispedømmerådene har utviklet en god kompetanse om samisk kirkeliv, er det ifølge Samisk kirkeråd en stor verdi at bispedømmenivået har dette overordnede ansvaret for menighetene og prestene. Dagens struktur sikrer nemlig at bispedømmene, gjennom ordningen der biskoper har arbeidsgiveransvar for prester, kan bidra til å implementere samiske saker i menighetene.

Utredningen fra Müller-Nilsen-utvalget skisserer et prostifellesråd som tar over en del av de sentrale oppgavene fra bispedømmerådet, som blant annet arbeidsgiveransvar. Med et arbeidsgiveransvar følger også myndighet til å fastsette hvilke ansvarsområder de ansatte skal ha. Utvalget foreslår videre at kun prostifellesråd som ligger i kommuner som inngår i det samiske forvaltningsområdet for samisk språk skal ha ansvar for samiske saker.

Samisk kirkeråd ser med stor bekymring på forslaget som innebærer at arbeidsgiveransvaret flyttes fra bispedømmerådet til prostifellesrådet. Hvis utvalgets forslag om flytting av arbeidsgiveransvaret fra bispedømmeråd til prostifellesråd innfris, er det grunn til å tro at en stor del av biskopenes og bispedømmerådene kompetanse om og innsatsvilje overfor samisk kirkeliv i praksis vil bli mindre. Samisk kirkeliv må følges opp av noen. Gjennom å flytte arbeidsgiveransvaret fra biskop til prostifellesråd, endres biskopens tilsyn i praksis, selv om det kanskje ikke er en intensjon.

Samisk kirkeråd er bekymret for at prostifellesrådene vil måtte bruke lang tid for å bygge opp en kompetanse om samisk kirkeliv. Videre knytter det seg en usikkerhet om hvilken vilje prostifellesrådene vil vise for å ivareta samisk kirkeliv. Hvordan skal det sikres at for eksempel lederen av et prostiråd viser vilje til å ivareta samisk kirkeliv ved en ansettelse? Hvordan vil myndigheten til å legge opp til ulike satsninger se ut, for eksempel til kursing om samisk kirkeliv av de ansatte? Et annet spørsmål er hvordan konflikter skal kunne løses i en situasjon der for eksempel prostifellesrådet har en administrativt ansatt som leder for prestene?

Forslaget om det samiske representanter i prostifellesrådene innebærer i praksis at langt færre geografiske områder vil få ansvar for samiske saker i Den norske kirke. På dette ser Samisk kirkeråd med stor bekymring. For eksempel, hvordan skal strategier for samiske saker ivaretas i prostifellesråd der det ikke er samiske representanter? Samisk kirkeråd ønsker også å oppmerksomme at et prostiråd neppe kan forventes å ha den fulle oversikt over samiske saker i et område hvor sakene er et anliggende på tvers av prostigrenser så vel som andre administrative grenser.

Den norske kirke har ansvar for samisk kirkeliv, uansett hvor den aktuelle menigheten befinner seg i landet, dvs. om menigheten befinner seg i eller utenfor området som for nåværende utgjør forvaltningsområdet for samisk språk, jfr. kapittel 3 samt § 3-6 sameloven. Samisk kirkeråd ønsker å for øvrig i denne delen rette oppmerksomhet på at regjeringen er i ferd med å utforme nye regler om forvaltning av samisk språk. Samisk kirkeråd mener at regjeringens arbeid og fremtidige regler om samisk språk også bør tas i betraktning når en

fremtidig organisasjon for kirken utformes, spesielt i dens del om samisk kirkeliv. Hvis forslagene fra utvalget innfris, vil det være nødvendig å tenke hvordan Strategiplan for samisk kirkeliv må justeres, blant annet for å møte utfordringene som knytter seg til forslagene med prostifellesråd.

5. Kirkemøtets delegater

Utvalget har kommet med forslag om Kirkemøtets delegater. Utvalget foreslår at antall delegater på Kirkemøtet skal bestemmes av bispedømmenes numeriske størrelse. Utvalget har foreslått at "antall folkevalgte medlemmer til Kirkemøtet fra det enkelte bispedømme skal differensieres ut ifra antall kirkemedlemmer i bispedømmet, etter inspirasjon fra hvordan fordeling av mandater foretas ved stortingsvalg". Dette begrunnes med et prinsipp om at hvert kirkemedlem sin stemme bør veie like tungt. Begrunnelsen for dette er en vurdering av at hvert kirkemedlem sin stemme prinsipielt sett bør veie like tungt, uavhengig av hvor man er bosatt.

Dette er i seg selv en del som bør utredes da endringer i valgsystem har ulike konsekvenser som ikke lar seg avdekke uten en utredning. Valgdistriktene til stortingsvalget har for eksempel også geografi med i beregning av antall representanter. Dette er en del av ulike mekanismer i liberale demokratier der man søker å veie opp for skjevheter som kan komme på grunn av svært ulik størrelse på befolkningen.

6. Ivaretagelse av samisk kirkeliv i øst/skoltesamisk, umesamisk og pitesamisk språk- og kulturområder

Den norske kirke har et ansvar ikke bare for samer i de nordsamiske, lulesamiske og sørsamiske språk- og kulturområdene, men også for samer i de skoltesamiske, pitesamiske og umesamiske språk- og kulturområdene. Samisk kirkeråd ønsker å rette oppmerksomhet på at Sametinget i 2021 har ferdigstilt rapporter om språksituasjonen i disse områdene og av rapportene fremgår at kirkelivet er en viktig del av språkrevitaliseringsarbeidet i noen av områdene.

Samisk kirkeråd ønsker også oppmerksomme også på at samarbeid over statsgrensene vil være viktige i utviklingen av kirkelivet i flere av de samiske språk- og kulturområdene. I arbeid med for eksempel pitesamisk kirkeliv er for eksempel kontakten med miljøer på svensk side svært viktig for å få samkjørt ressurser.

7. Samiske kategorialmenigheter som løsning?

Mange samiske samfunn virker på tvers av ulike geografiske grenser. Menigheter med territorielle grenser kan virke både upraktiske og unaturlige. Det er tenkelig at for eksempel opprettelse av samiske kategorialmenigheter kan være en mulig løsning på dette. Ifølge kirkeordningens § 3 er det mulig å opprette kategorialmenigheter.

8. Avslutning

Oppsummert mener Samisk kirkeråd at det er behov for en utredning om samisk kirkeliv og kirkelig organisering, som for eksempel utreder og belyser hvordan utvalgets forslag i de ulike delene vil påvirke samisk kirkeliv. For at samisk kirkeliv skal kunne ivaretas så som kirkeordningen sier, forutsettes en struktur som gir samer en reell, tilstrekkelig og funksjonell innflytelse i Den norske kirke. Samisk kirkeråd ønsker til sist å minne om at Kirkemøtets oppgave er å verne og fremme samisk kirkeliv, jfr. § 28 Kirkeordningen. Dette betyr etter Samisk kirkeråds forståelse at en omorganisering av Den norske kirke ikke må svekke, men snarere styrke samisk kirkeliv.

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.12.2021:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd vedtar følgende uttalelse:

Høringsuttalelse: Müller-Nilsen-utvalgets utredning "Samhandling i en selvstendig folkekirke - ny kirkelig organisering" Vedtatt av Samisk kirkeråd 3. desember 2021

Samisk kirkeråd viser til høring om Müller-Nilsen-utvalgets rapport om kirkelig organisering. Samisk kirkeråd inviteres til å avgi et høringssvar til rapporten som ble levert 31. mars 2021.

Ifølge § 28 første ledd i Kirkeordning for Den norske kirke (heretter kirkeordningen) er Kirkemøtet Den norske kirkes øverste representative og besluttende organ. Ifølge den samme bestemmelsen skal Kirkemøtet verne og fremme samisk kirkeliv. Ifølge § 35 i kirkeordningen er Samisk kirkeråd for Den norske kirke Kirkemøtets organ for samisk kirkeliv, og har som oppgave å fremme, verne og samordne samisk kirkeliv i Den norske kirke.

Samisk kirkelivs plass i Den norske kirkes struktur, er av både administrativ og politisk karakter. Kirkerådets avdeling for samisk kirkeliv er av administrativ karakter, mens den politiske delen representeres gjennom det valgte Samiske kirkerådet og dets leders stemmerett i Kirkemøtet, samt de samiske representantene i de tre nordligste bispedømmerådene. Samisk selvbestemmelse i Den norske kirke har blitt styrket gjennom opprettelsen av Samisk kirkelig valg møte.

Den norske kirke har et særlig ansvar for samisk kirkeliv, begrunnet i at samene er et urfolk. Det har Kirkemøtet gitt uttrykk for i blant annet kirkemøtesak KM 9/14. Der uttaler Kirkemøtet at «Den norske kirke har et særlig ansvar for å løfte fram urfolks rettigheter generelt, og det samiske folks rettigheter spesielt». Selv om Den norske kirke ikke lenger formelt sett er en del av det norske statsapparatet, har den fortsatt en særstilling i forhold til andre trossamfunn i landet. Med tanke på dette er det mulig å tenke seg at Den norske kirke har et særlig ansvar overfor samisk kirkeliv også etter blant annet § 16 i Grunnloven og relevant folkerett. Av Grunnloven § 16 følger at `Den norske kyrkja, ei evangelisk-luthersk kyrkje, står ved lag som den norske folkekyrkja og blir stødd som det av staten.` Folkerettslige regler av relevans for samene og samisk kirkeliv i Norge er f.eks. selvbestemmelsesretten som følger av SP1 artikkel 1 og artikkel 1 i FN's erklæring om urfolks rettigheter, samt retten til kultur som følger av SP artikkel 27. Menighetene i Indre Finnmark prosti og Saemien Åålmege, som er en menighet for samer i sørsamisk språkområde, er begrunnet folkerettslig. De er med andre ord eksempler som viser hvilken betydning folkeretten har for samene i Den norske kirke.

Manglende utredning av samisk kirkeliv

Etter Samisk kirkeråds forståelse innebærer forslagene i rapporten store strukturelle endringer av kirkens organisasjon. Samisk kirkeråd registrerer at utvalget tross dette ikke har berørt samisk kirkeliv i særlig grad, og ikke utredet konsekvenser av forslaget. Dette er svært bekymringsfullt da forslaget også gjelder samisk kirkeliv. For å få et bilde av hvordan samisk kirkeliv og dets plass i Den norske kirkes organisering påvirkes av forslagene til utvalget, trenger man å utrede det samiske perspektivet i alle deler av forslaget. Dette gjelder for eksempel hvordan et forflyttet arbeidsgiveransvar og sammensettingen av prostifellesråd påvirker samisk kirkeliv. Samisk kirkeråd mener at det også i en slik utredning bør vektlegges hvordan kompetanse om samisk kirkeliv og vilje til innsats overfor samisk kirkeliv vil bli ivaretatt. Samisk kirkeråd ber Kirkerådet om å utrede samisk kirkeliv i det videre arbeidet med kirkelig organisering.

Samisk kirkeråd viser for øvrig til to tidligere saker om organisering av Den norske kirke. Dette gjelder veivalgsakene fra 2015 og 2016. I sak SKR 15/15 "Veivalg for kirkelig organisering" frarådet Samisk kirkeråd å gå for en storfellesrådsmodell, som ligner på forslaget fra utvalget. Rådet uttalte da: «I lys av dette mener Samisk kirkeråd at alternativ A (storfellesråd-modellen) vil ha store konsekvenser for organiseringen av samisk kirkeliv i Den norske kirke. Dette må belyses i saken som legges fram for Kirkemøtet. Samisk kirkeråd anbefaler ikke dette alternativet, men mener at dersom Kirkemøtet likevel skulle velge dette, må et slikt vedtak samtidig forutsette at det bygges opp kompenserende ordninger og tiltak som veier opp for de negative konsekvensene for samisk representasjon i kirkedemokratiet og organiseringen av arbeidet med samisk kirkeliv.» Samisk kirkeråd holder fast ved dette, og mener at ved organisatoriske endringer som gir samisk kirkeliv svakere stilling, må det sikres kompenserende ordninger.

Biskopene, bispedømmerådene og prostifellesrådene

Samisk kirkeråd mener at bispedømmerådene er viktige for samisk representasjon i kirkedemokratiet. Særsilt de tre nordligste bispedømmerådene har en viktig rolle som arbeidsgiver for prestene med hensyn til et samlet ansvar og en samordnet oppfølging av kirkelig betjening på henholdsvis nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. Dette er av stor betydning for arbeidet med rekruttering, faglig oppfølging, opplæringsstrategier og samisk språkbevaring og -utvikling. I Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027, vedtatt av Kirkemøtet 2019, er biskopenes og bispedømmerådenes ansvar for samisk kirkeliv tydeliggjort.

Samisk kirkeråds oppfatning er at biskopene og bispedømmerådene har tilegnet seg stor kompetanse om og viser innsatsvilje overfor samisk kirkeliv. Dette gjelder spesielt de tre nordligste bispedømmene. Samisk kirkeråd erfarer at samisk kirkeliv får mer positiv oppmerksomhet også i flere andre bispedømmer. Samisk kirkeråd er av den oppfatning at bispedømmenes kompetanse om samisk kirkeliv stadig forbedres. Det er fortsatt behov for at denne faglige kompetansen finnes på bispedømmenivå.

Utredningen fra Müller-Nilsen-utvalget skisserer et prostifellesråd som tar over en del av de sentrale oppgavene fra bispedømmerådet, blant annet arbeidsgiveransvaret for prester. Hvis utvalgets forslag om flytting av arbeidsgiveransvaret fra bispedømmeråd til prostifellesråd innfris, er det grunn til å tro at en stor del av biskopenes og bispedømmerådernes kompetanse om og innsats overfor samisk kirkeliv i praksis vil bli mindre slagkraftig. Gjennom å flytte arbeidsgiveransvaret fra biskop til prostifellesråd, endres biskopens tilsyn i praksis, selv om det kanskje ikke er intensjonen. Dagens struktur bidrar til implementering av samisk dimensjon i menighetene, uavhengig av geografisk plassering og andel i befolkningen. Samisk kirkeråd mener at det er en stor verdi i dagens ordning at bispedømmenivået og biskopen har det overordnede ansvaret for menighetene.

Utvalget foreslår videre at prostifellesråd som ligger i kommuner som inngår i det samiske forvaltningsområdet for samisk språk skal ha samisk representasjon. Samisk kirkeråd synes intensjonen med å knytte samisk representasjon til forvaltningsområdet for samisk språk er god. Rådet ser imidlertid med bekymring på at mange prostifellesråd i tradisjonelle samiske bosetningsområder ikke vil omfattes av forslaget. Det gjelder for eksempel Varanger prosti og byene Bodø og Trondheim. Samisk kirkeråd ønsker også å gjøre oppmerksom på at et prostiråd neppe kan forventes å ha den fulle oversikt over samiske saker i et område hvor sakene er et anliggende på tvers av prostigrenser så vel som andre administrative grenser.

Den norske kirke har ansvar for samisk kirkeliv uavhengig av menighetens geografiske plassering, dvs. om menigheten befinner seg i eller utenfor forvaltningsområdet for samisk språk, jfr. kapittel 3 samt § 3-6 i Sameloven. Det er for øvrig viktig at Kirkerådet kjenner til at regjeringen er i ferd med å utforme nye regler om forvaltning av samisk språk. Samisk kirkeråd mener at regjeringens arbeid med språkloven og fremtidige regler om samiske språkområder bør tas i betraktning når en fremtidig organisasjon for kirken utformes.

Samisk kirkeråd er redd for at prostifellesrådene vil måtte bruke lang tid på å bygge opp kompetanse om samisk kirkeliv. Videre knytter det seg en usikkerhet om hvilken vilje prostifellesrådene vil vise for å ivareta samisk kirkeliv, som ved ansettelse og kompetanseheving.

Kirkemøtets delegater

Utvalget har kommet med forslag om ny fordeling av Kirkemøtets delegater. Utvalget foreslår at antall delegater på Kirkemøtet skal bestemmes av bispedømmenes numeriske størrelse. Utvalget har foreslått at "antall folkevalgte medlemmer til Kirkemøtet fra det enkelte bispedømme skal differensieres ut ifra antall kirkemedlemmer i bispedømmet, etter inspirasjon fra hvordan fordeling av mandater foretas ved stortingsvalg". Dette begrunnes med et prinsipp om at hvert kirkemedlem sin stemme bør veie like tungt. Begrunnelsen for dette er en vurdering av at hvert kirkemedlem sin stemme prinsipielt sett bør veie like tungt, uavhengig av hvor man er bosatt.

Dette er i seg selv en del som bør utredes da endringer i valgsystem har ulike konsekvenser som ikke lar seg avdekke uten en utredning. Valgdistriktene til stortingsvalget har for eksempel også geografi med i beregning av antall representanter. Dette er en del av ulike mekanismer i liberale demokratier der man

søker å veie opp for skjevheter som kan komme på grunn av svært ulik størrelse på befolkningen. Samisk kirkeråd ønsker en ordning der samisk representasjon ikke reduseres.

Ivaretagelse av samisk kirkeliv i øst/skoltesamisk, umesamisk og pitesamisk språk- og kulturområder

Den norske kirke har et ansvar ikke bare for samer i de nordsamiske, lulesamiske og sørsamiske språk- og kulturområdene, men også for samer i de skoltesamiske, pitesamiske og umesamiske språk- og kulturområdene. Samisk kirkeråd ønsker å rette oppmerksomhet på at Sametinget i 2021 har ferdigstilt rapporter om språksituasjonen i disse områdene. I rapportene fremgår det at kirkelivet er en viktig del av språkrevitaliseringsarbeidet i områdene.

Samiske kategorialmenigheter

Mange samiske samfunn virker på tvers av ulike geografiske grenser, både regionale og nasjonale grenser. Dette innebærer at noen menighetsgrenser kan virke både upraktiske og unaturlige. Kan opprettelse av samiske kategorialmenigheter være en mulig løsning på den utfordringen? Ifølge kirkeordningens § 3 er det mulig å opprette kategorialmenigheter.

I kategorialmenighet har ikke bostedsadresse betydning for medlemskap. Det betyr at samer bosatt utenfor samiske kjerneområder kan være medlem i en samisk kategorialmenighet for sitt språkområde. Dette kan også gi flere samer mulighet til å få åndelig omsorg og bli betjent på sitt språk i kirkelige handlinger. I dag er mulighetene begrenset om man bor utenfor tradisjonelle samiske områder. Kanskje kan slike samiske kategorialmenigheter være et kompensierende tiltak. Samarbeid over statsgrensene har vært viktig i utvikling av kirkelige ressurser og gjennomføring av arrangement. I arbeid med for eksempel pitesamisk kirkeliv er kontakten med miljøer på svensk side svært viktig for å få samkjørt ressurser. Derfor bør ikke statsgrensene være til hinder i utviklingen av samisk kirkeliv. Kan opprettelse av samiske kategorialmenigheter over statsgrensene være en mulig løsning også på dette området?

Avslutning

Oppsummert mener Samisk kirkeråd at det er behov for en utredning om samisk kirkeliv i Kirkerådets arbeid med kirkelig organisering. For at samisk kirkeliv skal kunne ivaretas slik som kirkeordningen sier, forutsettes en struktur som gir samer en reell, tilstrekkelig og funksjonell innflytelse i Den norske kirke. Samisk kirkeråd ønsker til sist å minne om at Kirkemøtets oppgave er å verne og fremme samisk kirkeliv, jfr. § 28 i Kirkeordningen. Dette betyr etter Samisk kirkeråds forståelse at en omorganisering av Den norske kirke ikke må svekke, men snarere styrke samisk kirkeliv.

[Lagre vedtak]

20/21 Revisjon av regler for Samisk kirkelig valg møte

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.12.2021	20/21

Sammendrag

Samisk kirkelig valg møte er et representativt organ for samisk kirkelig liv i Den norske kirke som skal bidra til å verne og fremme samisk kirkelig liv. Valgmøtet skal nominere kandidater til Samisk kirkeråd. På bakgrunn av valg møtets nominasjon foretar Kirkemøtet endelig valg av representanter til Samisk kirkeråd.

Kirkemøtet 2022 skal behandle kirkevalg reglene, etter en forutgående høringsrunde. Regelendringene som vedtas av Kirkemøtet vil få virkning ved kirkevalget i 2023, jfr. KR 12/21. Bestemmelser om Samisk kirkelig valg møte finnes i Regler om samisk kirkelig valg møte. Etter at Kirkeloven ble opphevet har det oppstått et behov for å fornye reglene for Samisk kirkelig valg møte med nytt hjemmelsgrunnlag.

I forbindelse med fornyelsen av valg reglene gis Samisk kirkeråd mulighet til å komme med innspill om når Samisk kirkelig valg møte 2023 skal gjennomføres. Ifølge § 1-5 i Regler for samisk kirkelig valg møte avholdes Samisk kirkelig valg møte innen 1. juli i valg året for kirkelige valg.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd vedtar at Samisk kirkelig valg møte avholdes før utgangen av oktober måned 2023.

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.12.2021:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd vedtar at Samisk kirkelig valgmøte avholdes innen 1. november i valgåret for kirkelige valg.

[Lagre vedtak]

21/21 Årsplan 2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.12.2021	21/21

Sammendrag

I desember skal Kirkerådet drøfte Årsplan 2022 for de sentralkirkelige råd (nivå 1), jfr. Sak KR 109/21. På enhver avdeling i Kirkerådet, utarbeides også mer detaljerte årsplaner, såkalte nivå 2-planer. De inneholder andre prioriteringer og tiltak enn de som fremgår av årsplanen på nivå 1.

Årsplanen på nivå 2 vedtas administrativt, etter at Kirkerådet i desember har vedtatt de overordnede føringene og budsjettet.

Med denne saken får Samisk kirkeråd Årsplan 2022 til behandling, det som kalles nivå 1 for Samisk kirkeråd. Dette er utarbeidet av sekretariatet har utarbeidet, og det skal behandles av Kirkerådet i desember.

I tillegg gis rådet en kort orientering om nivå 2 i Årsplan 2022. Nivå 2-tiltakene i årsplanen for Samisk kirkeråd utarbeides og godkjennes administrativt, etter at Kirkerådet i desember har vedtatt årsplan og budsjett for 2022.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd stiller seg bak sekretariatets forslag på nivå 1-tiltak for Samisk kirkeråd i Årsplan 2022. Disse er referert til i sakspapirene.

Samisk kirkeråd tar foreløpige tiltak på nivå 2 i årsplan 2022 til orientering.

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.12.2021:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Vedtak:

1. Samisk kirkeråd stiller seg bak sekretariatets forslag på nivå 1-tiltak for Samisk kirkeråd i Årsplan 2022.

Samisk kirkeråd foreslår i tillegg et nytt kulepunkt under punkt 2.1.2 Styrke og fornye kirkelig kulturarv nasjonalt og lokalt:
-bidra til å initiere et prosjekt med å kartlegge samisk kulturarv og samiske kulturminner knyttet til kirker og gravplasser.

2. Samisk kirkeråd tar foreløpige tiltak på nivå 2 i årsplan 2022 til orientering.

[Lagre vedtak]

22/21 Kirkelig kulturarvstrategi – handlingsplan for Kirkerådet

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.12.2021	22/21

Sammendrag

Kirkemøtet 2021 vedtok i sak KM 21/21 en «Kirkelig kulturarvstrategi». I forlengelse av Kirkemøtets vedtak skal Kirkerådet i desember 2021 behandle sak om en treårig handlingsplan for strategien, jfr. sak KR 108/21. Kirkerådets sekretariat har utarbeidet et forslag til handlingsplan, se saksdokumentet. Den foreslåtte handlingsplanen følger KM-vedtakets ni strategipunkter og beskriver hvordan de skal omsettes i handling. Formålet med handlingsplanen er å fremme den kirkelige kulturarven i Den norske kirke og det norske samfunn.

Etter gjennomføringen av Kirkemøtet 2021 og i forbindelse med utarbeidelsen av handlingsplan for Kirkerådet har Kirkerådets sekretariat innhentet innspill fra Samisk kirkeråds sekretariat om p. 9.1-9.3 i handlingsplan for Kirkerådet. Samisk kirkeråd bes i denne saken om å komme med eventuelle innspill til p. 9.1 og 9.2 i handlingsplan for Kirkerådet.

P. 9.1 i handlingsplan for Kirkerådet sier: *I samarbeid med Samisk kirkeråd, Sametinget og antikvariske myndigheter avklare hvilke kirkebygg som skal regnes som vernede, samiske etter kulturminneloven.*

P. 9.2 i handlingsplan for Kirkerådet sier: *I samarbeid med Samisk kirkeråd legge grunnlag for et prosjekt for kartlegging av tradisjonsmateriale knyttet til den immaterielle samiske kulturarven.*

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd kommer med følgende innspill til p. 9.1 og 9.2 i Kirkelig kulturarvstrategi – handlingsplan for Kirkerådet:

-
-

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.12.2021:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd kommer med følgende innspill til p. 9.1 og 9.2 i Kirkelig kulturarvstrategi – handlingsplan for Kirkerådet:

9.1 i handlingsplan for Kirkerådet sier: *I samarbeid med Samisk kirkeråd, Sametinget og antikvariske myndigheter avklare hvilke kirkesteder med kirkebygg, og kirkegårder samt landskapet rundt som skal regnes som vernede, samiske etter kulturminneloven.*

9.2 i handlingsplan for Kirkerådet sier: *I samarbeid med Samisk kirkeråd og Sametinget legge grunnlag for et prosjekt for kartlegging av tradisjonsmateriale og rettigheter knyttet til den immaterielle samiske kulturarven*

[Lagre vedtak]

23/21 Revisjon av møteplan for Samisk kirkeråd 2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.12.2021	23/21

Sammendrag

Kirkemøtet har blitt flyttet til 21.- 26. september 2022, noe som fører til at saksflyten i Kirkerådets sekretariat vil bli forskjøvet. Kirkerådet har revidert sin møteplan i sak KR 87/21. og av den grunn må møteplanen for Samisk kirkeråd også sees på nytt. Sekretariatet opprettholder møtestedene for neste år.

Samisk kirkeråd har i sak SKR 3/21 vedtatt møteplan for 2022. Møteplanen tar utgangspunkt blant annet i saksflyten til Kirkerådet og Kirkemøtet der dette sees i sammenheng. Det tilstrebes også å ta hensyn til Sametingets møteplan. For Samisk kirkeråd sitt anliggende er det også Samiske kirkedager neste år i Inari på finsk side, 5.-7. august. Samisk kirkeråd deltar også med personell til Kirkenes verdensråds generalforsamling 31.august – 7. september, med prekonferanser dagene før.

Da saker skal være ferdig til Kirkemøtet 2022 vil det være hensiktsmessig å legge et møte til februar 2022, og videre et møte i forkant av møtet i mai i Kirkerådet for en eventuell siste gangs behandling.

Kirkerådets reviderte møteplan for 2022 (KR 87/21):

Kirkerådsmøte 1: 10.-11. februar (torsdag til fredag)

Kirkerådsmøte 2: 31. mars-1. april (torsdag til fredag)

Kirkerådsmøte 3: 24.-25. mai (tirsdag-onsdag)

47

Kirkerådsmøte 4: 24. juni (fredag)

Kirkerådsmøte 5: 16. august (tirsdag)

Kirkerådsmøte 6: 11. november

Kirkerådsmøte 7: 08.-09. desember (torsdag til fredag)

Kirkemøtet 2022: 21.- 26.september.

Samiske kirkedager 2022: 5.-7. august 2022

Kirkenes verdensråds generalforsamling, Karlsruhe, 31. august – 7. september 2022

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd vedtar følgende reviderte møteplan for 2022:

7.-8. februar - Oslo
19.-20. mai - Nordreisa
1.-2. desember - Tromsø

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.12.2021:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd vedtar følgende reviderte møteplan for 2022:

31. januar - Oslo
23.- 24. mai - Nordreisa
1.-2. desember - Tromsø

[Lagre vedtak]